

Madras

Det regnede, og på vej hjem gik jeg væk fra gaden og ind for at tisse i et buskads. Pjat, sagde min mor fra fortovet, hvor hun stod under paraplyen og ventede og blev oversprøjtet af bilerne der kørte forbi, det kunne du godt have besørget på syerskens wc. Men hos syersken, hvor jeg i dag – efter at jeg havde fået taget mål til en ny sommerkjole af noget underligt, blomstret, som min moster havde skaffet – havde fået en rød sodavand, havde jeg med vilje puffet til glasset med albuen, så alt det røde, klæbrige væltede ud over dugen, netop fordi jeg *ikke* ville på wc. Ikke ville være alene på netop det wc, hvor grønne rustskjoldede fingre strakte sig op mod mig fra bunden af klosettet, ikke med bagdelens nøgne hud ville røre ved netop det wc-bræt, som nu var blevet farligt og smitsomt. Og ikke kunne sidde stille og artigt ved syerskens spisebord, mens hun drak kaffe med min mor, og se på hendes store fremvældende bryster og røde svedige hænder, som lige havde rørt ved *mig*. Hvad går der dog af dig pigebarn, sagde min mor og begyndte at

tørre bordet under dugen og bagefter gulvet med en serviet, man skulle jo tro du kun var to år, sådan som *du* sidder til bords! Men allerede i begyndelsen, da min mor og jeg var kommet ind i syerskens entre med den knirkende fernis på gulvet og havde hængt vores frakker på bøjle, havde jeg fået øje på hjørnet af en sribet madras i et af værelserne, og *der* var det. I et lynglimt forstod jeg ordet *feltmadras*. Det regnede, buskene dryppede af fugt, og det var en lettelse at tisse så det sprøjtede.

Hønen

Jeg skræller kun to af de små til *dig*, sagde mormor, og så fire til mig selv. Hun løftede hovedet og så op fra køkkenvasken, hvor kartoflerne lå. Så strøg hun håret væk fra panden og smilede, din mave skal jo også ha' plads til æblekage. Huden på hendes øjenlåg hang som to små spidse, rynkede vinger ned over øjnene da hun så ned igen. Kartoffelskrællerne ringlede frem mellem hendes fingre og satte brune pletter oven på hendes hænder, og det grå hår, som hun hver morgen flettede i en tynd fletning og bagefter rullede op som et sneglehus der blev sat fast med hårnåle i nakken, havde løsnet sig. Jeg sad på køkkenbordet, ved siden af mig stod en skål med æblemos, og hver gang mormor begyndte på en ny kartoffel, tog jeg fat i skrællen og løftede den op og håbede på en ønskeskræl. Og så endelig, så kom der en eneste lang skræl, jeg ønsker mig ... sagde jeg. Nej, nej, sagde mormor, ikke højt, så går det ikke i opfyldelse. Nåh nej ... holdt jeg mig for munden og nåede lige at tænke *et dukkehus ... eller ... at Kitte kom ... eller ... at*

krigen snart var forbi – før skrællen gik i stykker og mormor plumpede kartoflen ned i en gryde med koldt vand. Mine ben dinglede halvt ned ad køkkenskabet, så sid dog stille med fødderne, ville min mor have sagt, du slår jo malingen af. Mormor derimod havde haft mange børn, ikke bare sine egne, men også Kitte, som var hendes søsters, og de havde alle sammen siddet på køkkenbordene i det ene køkken efter det andet og slået hælene mod et eller andet skrammet skab, så hun bekymrede sig ikke om maling. Eller om at jeg skulle i seng klokken otte, og slet ikke om at give mig torskelevertran og vitaminer. Mens hun ventede på at eftermiddagskaffen skulle løbe igennem tragten, smurte hun en skive sigtebrød med margarine og sukker. Vi blæser på rationeringen i dag, men for pokker, sagde hun idet hun rakte mig en tallerken med brødet og satte kaffedåsen på plads på hylden over mit hoved, og det stadig dryppede fra kaffeposen ned i den blå kaffekande, at man skal være nødt til at drikke sådan noget sprøjt, det er jo den rene cikorie!

Hvad er cikorie, sagde jeg.

En blomst du kan se himlen igennem. Lige så gennemsigtig og blå som vingerne på en døgnflue. Men *kaffe*, det duer den ikke til.

Alligevel hældte hun noget af det brune sprøjt op i en kop og satte sig på hækassen, og da hun

havde taget et par mundfulde, hældte hun noget fra koppen over i underkoppen, som hun løftede op på tre fingre. Så balancerede hun underkoppen op til munden, a-ah! sagde hun og så ud ad vinduet da hun igen havde taget en mundfuld. Solen skinnede, en flok fugle kom styrtende lige ud af den blå himmel og foldede sig ud over hyldebærtræet som et stort gardin, naboens bidske grønlanderspids var heldigvis ikke at se, men hans høne, som også var hvid, gik rundt ude i gården og pikkede efter græs i revnerne mellem fliserne med sit gule næb, tallerkenkaffe er alligevel godt, sagde mormor, har du set hønen er ude?

Jeg så også ud på den. Somme tider var den vild og baskede med vingerne som om den troede den kunne flyve op over taget, men for det meste kunne jeg fange den og gå rundt med den i favnen. Så så jeg på brødsboksen, hver gang jeg havde taget en bid, kunne jeg se alle mine tænder i margarinen, undtagen den fortand jeg lige havde tabt. Og jeg kom til at tænke på ham med tænderne, som var min morfar, som var død, og som jeg kun kendte fordi han hang på et billede inde i stuen og så vild ud i øjnene. De var sorte, og hans tænder var også sorte og så store at de stak ud af munden på ham.

Mormor, sagde jeg, var morfar ond?

Nnn... nej, sagde hun. Hvorfor tror du det?
Hvorfor var hans tænder sorte?

Af skrå, sagde mormor.

Hvor mange børn var det nu I havde?

Det ved du da godt, sagde mormor, fjorten.
Og så Kitte, fordi hendes mor døde.

Hvad legede de med?

Njah, sagde hun, de havde jo ikke sådan rigtig
noget legetøj.

Jamen mor har fortalt hun engang havde en
dukke.

Det kan jeg ikke tro.

Hun havde selv lavet den af et lommetørklæde
og tegnet et ansigt på den med blæk, men så var
der en af hendes brødre der dyppede den i en
potte med tis. Og så blev den smidt i skralde-
spanden.

Han skulle ha' haft et par på ørerne, sagde
mormor.

Man kan se på billedet af morfar at han er
død, sagde jeg.

Hva'?

På øjnene, sagde jeg. Man kan altid se det på
øjnene, når nogen har været død i lang tid. Prøv
selv at se på morbror Jens og morbror Hans der
hænger ved siden af morfar. Og ved du hvad,
engang mor var på indkøb, spurgte Katrine om
det ikke var femten.

Katrine? Hvem Katrine?

Bagerkonen, sagde jeg. Men *var* det femten?
Femten? Hvaffor femten?

Børn, sagde jeg. Og så sagde mor at du havde
født femten, men at den ældste var en du *havde*.
Men da jeg gik helt hen til disken, sagde de ikke
mere.

Nåja ... sagde mormor. Så var der stille i lang
tid, huden på den kind jeg kunne se fra siden,
var grå og lignede en tesi. Jo, sagde hun til sidst,
først fik jeg Andreas.

Andreas?

Hun svarede ikke.

Jamen ... er han så også min morbror?

Det er han jo ... Hun trak vejret dybt og
rejste sig og gik over til køkkenbordet og satte
den tomme kop fra sig ved vasken. Hendes ryg
sank sammen og blev rund, hun stod i lang tid,
der blev igen helt stille. Til sidst sagde hun ned
i vasken, jeg fik ikke lov at beholde ham.

Jamen ... var der nogen der tog ham fra
dig?

Hendes ryg stod der stadig. Den var lille. Som
om hun var skrumpet ind. Men så rettede hun sig
op, vendte sig og sagde, når du bliver stor, skal
jeg fortælle dig det, og nu skal vi ud at plukke
ribs.

Om aftenen puttede hun mig ned under dy-

nen i sin hvidmalede seng, jeg sidder inde i stuen, sagde hun, og i lyset fra dørsprækken kan du se når Ole Lukøje kommer. Senge var det halve af en dobbeltseng. Den anden halvdel havde en af mine morbrødre savet af, og ved siden af sengen stod en hvidmalet servante med en bordplade af marmor. Bordpladen var grå og slidt som mormors hud på brystet og underarmene, den var fuld af blå årer og skvulpede ud over kanten på den lysebrune underkjole når hun stod ved køkkenvasken og vaskede sig om morgenen. Fra sengen kunne jeg se de blå årer i marmorpladen. De bevægede sig i lyssprækken fra døren, de slyngede sig om hinanden, de svævede og åbnede sig, så der faldt en varm, hvid høne i hvid natkjole og med langt gråt hår ned ved siden af mig, i lyset fra vinduet kunne jeg se hønens tænder i et glas vand. De grinede gennem glasset.

Flyver den, hviskede jeg, er der græs nok?

Hva'?

Vi skal op. Hønen skal flyve.

Du drømmer, hviskede mormor. Det er midt om natten, klokken er over tolv.

Hvorfor måtte du ikke beholde ham?

Mormors ur tikkede på servanten. Himlen var et hvidt hundeansigt der stirrede ind på os gennem vinduet. Blomsterne på pæretræet uden for ruden skinnede som hundekløer. De rørte

sig ikke. Sådan blev det, sagde mormor til sidst.
Men sov nu.

Jeg er bange, hviskede jeg.

Jeg tager dig i hånden, og så sover vi.

Jeg kan ikke.

Jo.

Nej.

Nå ... Jamen ... så står vi op igen, du får lidt mere æblekage, og jeg tager en kop kaffe.

Når krigen er forbi, skal vi ikke spise sådan noget pjask, sagde hun og så over på fløden, der lå som en tynd hinde oven på æblekagen da vi lidt efter sad under køkkenlampen. Når krigen er forbi, skal du få *rigtigt* flødeskum.

Næste morgen da vi havde spist, blev jeg sendt ud for at lege i gården. Heldigvis var grønlænderspidsen der heller ikke i dag, jeg kunne høre den gø og slide i lænken ovre hos naboen. Men hønen gik inde under hækken. Jeg satte mig på hug foran den og så på den, ved *du* hvor Andreas kom hen, sagde jeg. Er han død? Jeg, sagde hønen, jeg ved ingenting. Jamen, hvad tror du, sagde jeg, kan *du* forstå det? Jeg, sagde hønen. Jeg forstår ingenting.

Et andet sprogs måner for øjnene

Hvad i alverden er det dog for en røverhistorie du fortæller, lo min mor, og *synger* du også? Som ud af den blå luft stod hun lige bag mig så min stemme gik midtover. Ikke noget, sagde jeg, ildrød i hovedet, og slap legetøjstelefonen som om jeg havde brændt mig.

Skal du ikke ud i det fine vejr, sagde hun, allerede på vej ud ad døren igen, men før jeg nåede at svare, var hun væk. Jeg gik over til vinduet og så ud, og lidt efter kom hun gående ned ad havegangen med trillebør og haveredskaber. Da hun var nået ned til lysthuset, lagde hun sig på knæ inde i et bed og begyndte at luge.

Jeg så over på telefonen. Den stod som lammet af tavshed på bordet, med ét slag lille og mat og lavet af ganske almindelig blå bakelit, som var flosset og slået i stykker i kanten. Ledningen dinglede lang og nedslået ud over bordkanten, røret var faldet af gafflen og nåede næsten til gulvet. Og da jeg igen satte det op mod øret, var der kun en uendelig tom, hvid susen i en død

telefon. Men den var en gave fra min far engang han kom hjem fra en rejse, den havde været en glitrende blå fugl, der som en stor overraskelse havde sat sig i mit hår og derfra fløj ned på min hånd. Selv om de voksne åbenbart mente jeg var blevet for stor til den slags legetøj nu da jeg snart fyldte ti, kunne jeg ikke forestille mig at slippe den, eller at den nogensinde skulle flyve fra mig. Og da jeg havde kigget ud ad vinduet igen og set at min mor var dybt begravet i sit blomsterbed, hendes bagdel havde flyttet sig endnu længere ind mellem buskene, knugede jeg telefonen ind til mig indtil den var blevet den skat den plejede at være. Så satte jeg den op for øret, med lukkede øjne snoede jeg ledningen mellem fingrene, jeg lyttede med huden, med tungen, stemmen, gæt tre gange hvem der holder dig for øjnene. Mit øre var et løvtræ der lyttede helt ind i de små sorte huller i røret. Og så endelig. Endelig lød der en susen, en hvirvlende skov af åndedræt, igen sang sproget, formet af gådefulde kanaler og fortætninger i andre kroppe. Indtil det til sidst gik over i en dyb stilhed, så også jeg kunne åbne for alle de ord som var inden i mig. Et nyt sprogs fuglefødder bevægede sig op fra maven og krængede min mund op indefra. Det stak sine svirrende vinger ud mellem mine læber og fløj ind i telefonen som ind i en lysende blå himmel, jeg trak vejret dybt,

jeg nynnede ind i tragten som jeg plejede. Og alt hvad der fandtes af rytme og tonefald i ordene blev kastet tilbage og gav genlyd i de små sorte hullers hemmelige, hule søjler.

Ganske vist var jeg også bange. Det gik op for mig hver gang jeg lod røret synke og så ud på min mor. Det skræmte mig at jeg nu var blevet for stor til at hun lagde mig i seng om aftenen og læste eventyr for mig før hun pakkede dynen ned om mig og kyssede mig godnat. Det gjorde ondt at jeg nu var blevet for stor til at sidde på stangen hos min far, at det var slut med at mærke hans varme ånde mod min hals og høre ham nynne ind i mit øre, mens vi cyklede ud over Rebsengene i retning mod fjorden, hvor cementfabrikkernes tynde røgsøjler engang havde stået i horisonten.

Men når jeg igen lyttede til de ukendte stemmer i telefonen, trak solen i horisonten så den gav efter og udvidede sig, jeg fik et andet sprogs måner for øjnene. Så jeg aldrig kunne længes efter andet end de farlige, mørke skovdyb og den lysende blå himmel, der åbnede sig langt, langt ude på den anden side af fjorden. Så jeg aldrig kunne blive *mig* uden fremmede åndedræt, uden susende skove af fremmede kroppe at høre sammen med inde under ordene.